

เศรษฐศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการดึงดูด
การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ
ECONOMIC OF INCREASING THE ABILITY TO ATTRACT
FOREIGN DIRECT INVESTMENT

สิทธิชัย พิริยะวัฒน์^{1*}

Sittichai Piriyawat^{1*}

*Corresponding Author E-mail: o145@yahoo.com

Received January 26, 2026; Revised April 19, 2026; Accepted May 2, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะนำเสนอ 1. การวิเคราะห์ภาพรวมเศรษฐกิจมหภาคและสถานการณ์การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทย 2. การประเมินข้อจำกัดเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และ 3. การสังเคราะห์แนวทางเชิงนโยบายเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ โดยมีความสำคัญในบริบทที่เศรษฐกิจไทยอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านของการฟื้นตัวและการปรับโครงสร้าง ท่ามกลางการแข่งขันด้านการลงทุนที่รุนแรงในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งพบว่าประเทศไทยยังมีข้อจำกัดทั้งด้านกฎระเบียบ แรงงาน และข้อถกเถียงทางการค้า ส่งผลให้การไหลเข้าของเงินลงทุนต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง วิธีการวิเคราะห์ที่ใช้การสังเคราะห์ข้อมูลเชิงนโยบาย เศรษฐกิจมหภาค และกรอบแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์การลงทุน โดยเฉพาะทฤษฎี OLI เพื่ออธิบายปัจจัยกำหนดการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ ควบคู่กับการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาค ผลการศึกษาพบว่า การเพิ่มขีดความสามารถในการดึงดูดการลงทุนจำเป็นต้องดำเนินการอย่างบูรณาการ ทั้งด้านการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ชัดเจน การพัฒนาทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลก การปรับปรุงกฎระเบียบให้มีความคล่องตัว และการออกแบบสิทธิประโยชน์ที่มีเอกภาพและจูงใจมากขึ้น

¹ นักวิชาการอิสระ

¹ Independent Scholar

ข้อสรุปสำคัญคือ การยกระดับศักยภาพในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไม่อาจพึ่งพามาตรการทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยบทบาทเชิงรุกของรัฐในลักษณะการกำกับระบบนิเวศการลงทุน การบูรณาการนโยบายระหว่างหน่วยงาน และการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ: เศรษฐศาสตร์; การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ; ข้อตกลงเขตการค้าเสรี

Abstract

This academic article aims to present: 1. an analysis of Thailand's macroeconomic landscape and the status of foreign direct investment (FDI); 2. an assessment of structural constraints affecting the country's competitiveness in attracting FDI; and 3. a synthesis of policy approaches to enhance economic competitiveness. The study is significant in the context of Thailand's economy undergoing a critical transition of recovery and structural transformation, amid intensifying investment competition within the ASEAN region. It is found that Thailand continues to face key limitations in regulatory frameworks, labor quality, and trade agreements, resulting in lower FDI inflows compared to its regional counterparts. The analytical approach employs a synthesis of policy-related data, macroeconomic indicators, and investment economics frameworks, particularly the OLI (Eclectic Paradigm) theory, to explain the determinants of foreign investors' decision-making, alongside comparative analysis with other countries in the region. The findings indicate that enhancing the country's capacity to attract FDI requires an integrated approach, including the clear identification of target industries, the development of workforce skills aligned with global market demands, regulatory reforms to improve flexibility, and the design of coherent and more attractive investment incentives. The study concludes that strengthening the potential to attract foreign direct investment cannot rely solely on conventional economic measures; rather, it requires a proactive role of the state in governing the investment ecosystem, fostering inter-agency policy integration, and implementing effective strategic management in order to achieve sustainable long-term competitiveness.

Keywords: Economics; Foreign Direct Investment; Free Trade Agreement

บทนำ

เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มุ่งศึกษาการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจและการบริหารจัดการ (ธนวรรณ พลวิชัย, 2564) ในบริบทของการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) นับเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและเชื่อมโยงประเทศไทยกับเศรษฐกิจโลก อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยเคยเป็นจุดหมายการลงทุนสำคัญในภูมิภาค แต่ในช่วงหลังกลับเผชิญภาวะ FDI ชะลอตัวเมื่อเทียบกับประเทศอาเซียน สะท้อนข้อจำกัดเชิงโครงสร้างทั้งด้านกฎระเบียบ แรงงาน และความสามารถในการแข่งขัน ภายใต้บริบทเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่รุนแรง ช่องว่างขององค์ความรู้สำคัญอยู่ที่การบูรณาการบทบาทเชิงนโยบายของภาครัฐในการยกระดับศักยภาพการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ

การค้าและการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมีความแตกแยกออกจากกันมากขึ้น ควบคู่ไปกับภาวะที่เศรษฐกิจจีนชะลอการเติบโตนำไปสู่การระบายสินค้าจีนออกสู่ตลาดโลก และประเทศไทย ประเทศไทยนำเข้าสินค้าจากจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนส่งผลให้ ภูมิทัศน์เศรษฐกิจไทยเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ การบริโภคภายในประเทศเคยเติบโตสัมพันธ์กับการผลิตภายใน ประเทศมาตลอด เมื่อคนบริโภคเยอะ การผลิตก็เติบโตตาม สะท้อนการหมุนเวียนของเม็ดเงินภายในประเทศที่ค่อนข้างดี แต่ในสถานการณ์ปัจจุบัน 2568 การแข่งขันจากสินค้าจีนสูง การบริโภคและการผลิตเริ่มไม่ไปในทิศทางเดียวกันในอดีตการบริโภคเติบโตเฉลี่ย 2.5% การผลิตเติบโต 2.9% แต่ในช่วงสามปีที่ผ่านมาการบริโภค โตเฉลี่ย 2.1% การผลิตเติบโต 0.6% สะท้อนว่าเกิดปัญหาเชิงโครงสร้าง นโยบายส่งเสริมการลงทุนที่อาจยังไม่เหมาะสม การเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมายและกฎระเบียบที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน รวมถึงความไม่แน่นอนเชิงนโยบายและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจโดยรวม ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลให้ประเทศไทยสูญเสียความน่าสนใจในการเป็นฐานการลงทุน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2568) บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การวิเคราะห์ภาพรวมเศรษฐกิจมหภาคและสถานการณ์การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ 2) ประเมินข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง และ 3) การสังเคราะห์แนวทางเชิงนโยบายเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์และการเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเป็นกรอบการศึกษา ทั้งนี้ การนำเสนอเน้นการสังเคราะห์เชิงระบบเพื่อเสนอแนวทางพัฒนานโยบายการลงทุนที่มีเอกภาพ ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจโลก เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

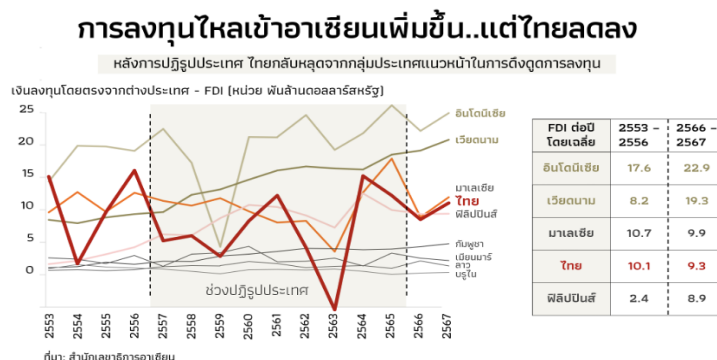
เศรษฐกิจการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

1) ภาพรวมเศรษฐกิจมหภาค

1.1 สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง แถลงผลการประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2568 และปี 2569 ระบุว่าเศรษฐกิจไทยกำลัง อยู่ในช่วงรอยต่อที่สำคัญ ของการฟื้นตัวและการปรับฐานโครงสร้างเศรษฐกิจท่ามกลางบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยคาดว่า “เศรษฐกิจไทยปี 2568 ขยายตัวที่ร้อยละ 2.2 ต่อปี (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.0 ถึง 2.5) เป็นการขยายตัวต่อเนื่องจากปี 2567 ที่ขยายตัวที่ร้อยละ 2.5 ต่อปีโดยเศรษฐกิจไทยในไตรมาสที่ 4 ปี 2568 มีการฟื้นตัวเร่งขึ้นจากไตรมาสที่ 3 ที่ขยายตัวเพียงร้อยละ 1.2 ซึ่งได้รับปัจจัย ขับเคลื่อนหลักจากมาตรการกระตุ้น เศรษฐกิจของภาครัฐในการพยุงเศรษฐกิจ ตัวอย่าง เช่น โครงการ “คนละครึ่ง พลัส” ที่ช่วยกระตุ้นการใช้จ่ายหมุนเวียนในระบบกว่า 8.4 หมื่นล้านบาท ส่งผลให้เกิดกิจกรรมทาง เศรษฐกิจที่ครอบคลุมทั้ง การผลิต การจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการรายย่อยทั่วภูมิภาค และมาตรการกระตุ้น การท่องเที่ยวในประเทศ “เที่ยวดีมีคืน” ทำให้คาดว่าจะการบริโภคภาคเอกชน จะขยายตัว ที่ร้อยละ 3.3 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.1 ถึง 3.6) และภาคการส่งออกที่ขยายตัว ได้ดีเกินคาดโดยมูลค่าการส่งออกสินค้าในรูปเงิน ดอลลาร์สหรัฐ ตามเกณฑ์สถิติดุลการชำระเงิน (Balance of Payments: BOP) คาดว่าจะขยายตัวที่ร้อยละ 12.7 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 12.5 ถึง 13.0) จากการเร่งส่งออกไปยังตลาดสหรัฐฯ และการเติบโตในตลาดศักยภาพใหม่ เช่น อินเดียและจีนเป็นต้นด้านมูลค่าการนำเข้าสินค้าในรูปเงิน ดอลลาร์สหรัฐคาดว่าจะขยายตัว ที่ร้อยละ 13.8 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 13.6 ถึง 14.1) ขณะที่การบริโภคภาครัฐคาดว่าจะขยายตัว ที่ร้อยละ 0.5 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 0.3 ถึง 0.8) การลงทุนภาครัฐคาดว่าจะขยายตัว ที่ร้อยละ 6.9 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 6.7 ถึง 7.2) จากผลของการเร่งรัด เบิกจ่ายงบประมาณประจำปี งบประมาณ 2569 (ช่วงไตรมาสที่ 4 ของปีปฏิทิน 2568) การลงทุนภาคเอกชนคาดว่า ขยายตัว ที่ร้อยละ 2.9 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.7 ถึง 3.2) (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2569)

1.2 สถานการณ์ของการลงทุนโดยตรงจาก พบว่า ในอดีตช่วงปี พศ.2553-2562 ประเทศไทยเคยเป็นหนึ่งในจุดหมายสำคัญที่ดึงดูดการลงทุน มากที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาค ทำให้เศรษฐกิจไทยเจริญเติบโต อย่างรวดเร็ว แต่ในปัจจุบันสถานการณ์ดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไป FDI มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง สวนทางกับประเทศในอาเซียน ที่เติบโตอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตลดลง อย่างมีนัยสำคัญตั้งแต่ปี 2563 - 2566 กล่าวคือ ในปี 2553 - 2562 ประเทศไทยมี FDI Inflow เฉลี่ยต่อปี 7,600 ดอลลาร์. ต่อมาในปี 2563 - 2566 กลับพบว่า

ลดลงเหลือ เพียง 5,900 ดอลลาร์. เท่านั้น (คณะกรรมการการค้าด้านตลาดทุนและธุรกิจ ประกันภัย, 2568)

ภาพที่ 1 การเติบโตของการลงทุนในอาเซียน

ที่มา: สำนักเลขาธิการอาเซียน

1.3 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศเกิดใหม่ โดย FDI ช่วยนำเงินทุน เทคโนโลยี ความรู้ด้านการจัดการ และการเข้าถึงตลาดโลกเข้ามาสู่ประเทศเจ้าบ้าน (UNCTAD, 2022) ดังนั้น การเพิ่มขีดความสามารถในการดึงดูด FDI จึงเป็นเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของหลายประเทศ ในส่วนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน ปี 2566 ประเทศไทยมีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของไทย มีมูลค่า 8,053 ล้านดอลลาร์ น้อยกว่าประเทศอื่น ๆ ที่มีขนาดเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน (อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม และ มาเลเซีย) ขณะที่ประเทศที่มีมูลค่า FDI สูงสุด สามอันดับแรกในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซีย มีมูลค่า 22,040 ล้านดอลลาร์ เวียดนาม มีมูลค่า 18,500 ล้านดอลลาร์และฟิลิปปินส์ มีมูลค่า 9,116 ล้านดอลลาร์ เนื่องจากประเทศไทยมีต้นทุนด้านแรงงานสูงกว่าประเทศเวียดนาม และประเทศอินโดนีเซียเกือบเท่าตัว อีกทั้งทักษะแรงงานไทย ต่ำกว่าทั้งสองประเทศ นอกจากนี้ จากข้อมูลพบว่าประเทศเวียดนามมีความคล่องตัวในการลงทุน ด้านกฎระเบียบและมีปัจจัยสนับสนุนมากกว่าประเทศไทย รวมทั้งประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) จำนวนหลายฉบับมากกว่าประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา ซึ่งทำให้ผู้ลงทุนในประเทศเหล่านี้มีโอกาสดึงดูดสินค้าไปยังตลาด FTA ได้มากกว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ FDI ที่ไหลเข้าประเทศไทยชะลอตัวลงในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีสาเหตุมาจากความสามารถในการแข่งขันที่ด้อยกว่าประเทศเพื่อนบ้าน สามารถสรุปปัจจัยหลัก ดังนี้

1) กฎหมาย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในแถบอาเซียน พบว่า ประเทศไทยมีข้อจำกัด ทางด้านกฎระเบียบการลงทุนมากกว่าประเทศอื่น ๆ รวมถึงการทุจริตและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ ที่มากกว่าหลายประเทศในแถบอาเซียน

2) แรงงาน ไทยมีต้นทุนแรงงานสูงกว่าอินโดนีเซียและเวียดนาม ใกล้เคียงมาเลเซียแต่คุณภาพแรงงานต่ำกว่า และแรงงานไทยมีทักษะค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ รวมถึงการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำให้จำนวนแรงงานมีแนวโน้มลดลง

3) การส่งออก ข้อตกลงเขตการค้าเสรี FTA ของ ไทยมีน้อยกว่าคู่แข่ง เช่น เวียดนามที่มี ข้อตกลงเขตการค้าเสรี FTA กับ 53 ประเทศรวมถึงสหภาพยุโรป ทำให้ดึงดูด การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ FDI ได้มากกว่า

1.4 การค้าระหว่างประเทศของไทยในปี 2567 ประเทศไทยมีมูลค่าการค้ารวมระหว่างประเทศ (รวมทั้งการส่งออก และการนำเข้า) รวมทั้งสิ้น 21.45 ล้านล้านบาท โดยประเทศคู่ค้าหลักของไทย 4 ลำดับแรกตามมูลค่าการค้า ได้แก่ จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และมาเลเซีย คิดเป็น 44% ของมูลค่าการค้ารวม ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออก 10.55 ล้านล้านบาท และมูลค่าการนำเข้า 10.90 ล้านล้านบาท ส่งผลให้ประเทศไทยขาดดุลการค้าเป็นมูลค่า 347,720 ล้านบาท ทั้งนี้ ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีดุลการค้าเป็นบวกมาโดยตลอด จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2565 เริ่มปรากฏภาวะขาดดุลการค้าและยังคงมีแนวโน้มขาดดุลอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันสินค้าส่งออก 5 ลำดับแรกของไทย ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ รถยนต์ อัญมณี และเครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์ยาง และเครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล

1.5 ภูมิทัศน์อุตสาหกรรมเป้าหมาย ได้แก่ 12 อุตสาหกรรม S-Curve เศรษฐกิจชีวภาพ (ได้แก่ ศูนย์กลางเมืองท่องเที่ยว การแพทย์และสุขภาพ อาหาร การขนส่งของภูมิภาค ผลิตภัณฑ์ยนต์แห่งอนาคต เศรษฐกิจดิจิทัล ด้านการเงิน) ภาพรวมของทุกโครงการมุ่งสู่อุตสาหกรรมฐานนวัตกรรมและอุตสาหกรรมที่ไทยมีศักยภาพแข่งขัน (เช่น เกษตรแปรรูปอาหาร การแพทย์ครบวงจร สุขภาพ) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) มุ่งเน้นอุตสาหกรรมหลัก เช่น อุตสาหกรรมไฟฟ้า เซมิคอนดักเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูง พลังงานสีเขียว และการเป็นศูนย์กลางธุรกิจ ระหว่างประเทศ

1.6 ในมุมมองของ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต่ออุตสาหกรรมเป้าหมายในอนาคต คือ เพื่อให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ FDI ที่เข้ามาสนับสนุนอุตสาหกรรมผู้ประกอบการและแรงงานไทย สร้างนวัตกรรม พัฒนาแรงงาน และ

เชื่อมต่อกับห่วงโซ่คุณค่าโลก เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการเติบโตของประเทศไทยใน 5 - 10 ปีข้างหน้า โดยกำหนดเป้าหมายเป็นการส่งเสริมสนับสนุนในสิ่งที่ประเทศไทยมีความพร้อม มีความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น ประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมด้านระบบนิเวศ ส่งเสริมการศึกษา การฝึกอบรม และการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พิจารณาศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับลำดับของภาคส่วนที่มีความสำคัญ (Priority Sector) และ (Champion Product) ในบริบทการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่คุณค่าโลกปัจจัยที่ไม่แน่นอนในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นได้

1.7 การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ และพัฒนาแรงงาน ต้องดำเนินการแบบคู่ขนานอย่างเป็นระบบทั้งห่วงโซ่คุณค่า เพื่อไม่ให้เกิดปัญหากรณีบุคลากรมีศักยภาพ แต่ไม่มีงานรองรับ หรือ กรณีไม่มีบุคลากรที่มีศักยภาพเพียงพอกับงานที่มีอยู่ จึงต้องจัดทำแผนพัฒนาเสริมทักษะที่มีความชัดเจนควบคู่ไปกับการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมาย

1.8 ภาคบริการมีส่วนต่อ GDP 62% ซึ่งประกอบด้วยภาคหลัก เช่น การท่องเที่ยว การค้าส่ง - ค้าปลีก และการก่อสร้างในแง่ของมูลค่าเพิ่ม (GDP Added Value) ทั้งนี้ ภาคบริการถือว่ามีศักยภาพในการเติบโตเป็นอย่างมาก เนื่องจากในธุรกิจแบบลดการถือครองสินทรัพย์ มีการพึ่งพาทักษะในการให้บริการเป็นหลัก ทั้งนี้ โอกาสในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ในภาคบริการจำเป็นต้องพิจารณาว่าประเทศไทยมีศักยภาพภาคบริการประเภทใด และภาคบริการใดสามารถสร้างรายได้ให้ประเทศไทยในระยะยาวได้

สรุปได้ว่า ภาพรวมเศรษฐกิจการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทยสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างที่บั่นทอนความสามารถในการแข่งขันในการดึงดูด FDI อย่างมีนัยสำคัญ โดยแม้เศรษฐกิจไทยมีสัญญาณฟื้นตัวจากมาตรการภาครัฐและการส่งออกที่ขยายตัว แต่การเติบโตยังอยู่ในระดับปานกลางและไม่โดดเด่นเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ขณะที่ปัจจัยเชิงลบสำคัญประกอบด้วยข้อจำกัดด้านกฎหมายและกฎระเบียบที่ซับซ้อนและขาดความคล่องตัว ปัญหาความโปร่งใสของภาครัฐ ต้นทุนแรงงานที่สูงแต่ทักษะแรงงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม รวมถึงผลกระทบจากสังคมสูงวัยที่ทำให้กำลังแรงงานลดลง นอกจากนี้ ไทยยังเสียเปรียบด้านข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) ที่มีน้อยกว่าคู่แข่ง ส่งผลต่อโอกาสในการเข้าถึงตลาดโลกของนักลงทุน ประกอบกับโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศที่เริ่มขาดดุล และการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ยังขาดความชัดเจนและเชื่อมโยงกับห่วงโซ่คุณค่าโลกอย่างมี

ประสิทธิภาพ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ประเทศไทยสูญเสียความน่าสนใจในการเป็นฐานการลงทุนเมื่อเทียบกับประเทศในอาเซียนที่มีนโยบายยืดหยุ่นและสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการลงทุนมากกว่า

2) กลยุทธ์การส่งเสริมการลงทุน

ที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน BOI ได้ปรับปรุงยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุนให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายอย่างเป็นระบบ เพื่อดึงดูดการลงทุนที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ผ่านการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีและที่ไม่ใช่ภาษีแก่ธุรกิจที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน BOI ให้สิทธิประโยชน์ เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมาย S-Curve และกิจการอื่น ๆ รวมถึงการส่งเสริมภายในประเทศ และธุรกิจ Data Center อย่างไรก็ดีตาม ข้อจำกัดในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ปัญหาและผลกระทบการให้สิทธิประโยชน์

ปัญหา	ผลกระทบ
การให้สิทธิประโยชน์ ขาดความยืดหยุ่น	สิทธิประโยชน์การลงทุนทั่วไปแบบธรรมดาไม่ดึงดูดนักลงทุนระดับสูง
ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเป็นหลัก	ขาดแรงดึงดูดด้านอื่น โดยเฉพาะความพร้อมด้านนวัตกรรมโครงสร้างพื้นฐานและแรงงานทักษะสูง ผิดตรงกับความต้องการของประเทศ
มีความซับซ้อนในกระบวนการพิจารณาการลงทุน	การพิจารณาให้การส่งเสริมล่าช้าไม่ดึงดูดการลงทุน
กำหนดเงื่อนไขการใช้แรงงานต่างชาติเข้มงวดซับซ้อน	ขาดแคลนทักษะในงานในอุตสาหกรรมใหม่

3) แนวโน้มภูมิทัศน์เศรษฐกิจโลกใหม่

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คาดว่าแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกจะขึ้นอยู่กับ ปัจจัยหลัก คือ ทิศทางภูมิรัฐศาสตร์และการค้าและสถานะเศรษฐกิจโลก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางเศรษฐกิจโลก ดังนี้

3.1 เสถียรภาพภายใต้การบริหารจัดการ เศรษฐกิจที่เติบโตในอัตราต่ำภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศที่ยังคงมีอยู่บ้างจากปัจจัยเชิงโครงสร้าง เช่น ปัญหาสังคมสูงวัย ภาวะ

หนี้สิน และการลงทุนที่ซบเซายังคงเป็นแรงกดดันต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ตลาดการค้าระหว่างประเทศยังคงเปิดกว้าง แต่การแข่งขันในตลาดกลับทวีความรุนแรงมากขึ้น ภาคธุรกิจจึงให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานเดิม มากกว่าการขยายการลงทุนเพื่อการเติบโตใหม่

3.2 กลุ่มประเทศที่มีความสามารถในการปรับตัว ภาวะเศรษฐกิจที่ยังคงเติบโตได้ในระดับภูมิภาคแต่ยังคงมีความตึงเครียดด้านภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่งส่งผลให้เกิดความร่วมมือในลักษณะการแบ่งขั้วทางเศรษฐกิจและพันธมิตรทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนและให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่นและความมั่นคงของห่วงโซ่อุปทาน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2568)

4) ภูมิทัศน์เศรษฐกิจประเทศไทย

เศรษฐกิจประเทศไทย ก่อนปี พ.ศ. 2565 การบริโภคนในประเทศเติบโตสัมพันธ์กับการผลิตในประเทศ การกระตุ้นการบริโภคจึงมักจะช่วยกระตุ้นภาคการผลิตด้วย แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันที่ภูมิรัฐศาสตร์โลกส่งผลข้างเคียงต่อประเทศไทย เศรษฐกิจจีนชะลอการเติบโต นำไปสู่การระบายสินค้าจีนออกสู่ตลาดโลกด้วยการแข่งขันด้านราคาและตัดคนกลางทำให้ผู้บริโภคและผู้ประกอบการไทยนำเข้าสินค้าจากจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การบริโภคในประเทศจึงเติบโตสวนทางกับการผลิตอย่างเห็นได้ชัด นโยบายช่วยภาคการผลิตผ่านการกระตุ้นการบริโภคที่เคยเป็นสูตรสำเร็จนโยบายเศรษฐกิจในอดีต อาจกลายเป็นการส่งเสริมการนำเข้าสินค้าจากจีนแทนประเทศไทยในเวลานี้จึงต้องการนโยบายช่วยภาคการผลิต เมื่อภาคการผลิตดี ก็นำไปสู่การจ้างงานและการฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศขยับกันไปเป็นลูกโซ่ ทั้งนี้กลไกที่ส่งผลมากต่อภาคการผลิตคือการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

แนวคิดที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการอธิบายการตัดสินใจลงทุนของบรรษัทข้ามชาติ คือ ทฤษฎี OLI หรือ Eclectic Paradigm ซึ่งเสนอโดย Dunning (1988) ระบุว่า การลงทุนจะเกิดขึ้นเมื่อประเทศเจ้าบ้านมีความได้เปรียบด้านทำเลที่ตั้ง เช่น ต้นทุนการผลิตต่ำ ตลาดขนาดใหญ่ ภาวะเปี่ยมล้นต่อธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐานที่ดี ดังนั้น นโยบายของรัฐจึงควรมุ่งพัฒนาองค์ประกอบเหล่านี้เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในการลงทุน

พ.ศ. 2566 ประเทศไทยมีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) 8,053 ล้านดอลลาร์ น้อยกว่าประเทศอื่นที่มีระดับการพัฒนาเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน (มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม) ขณะที่ประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่มีมูลค่า การลงทุนโดยตรงจาก

ต่างประเทศ FDI มากกว่าไทย ได้แก่ สิงคโปร์ (135,071 ล้านดอลลาร์) อินโดนีเซีย (21,497 ล้านดอลลาร์) เวียดนาม (18,500 ล้านดอลลาร์) ฟิลิปปินส์ (8,925 ล้านดอลลาร์) และมาเลเซีย (8,407 ล้านดอลลาร์) ประเทศที่มี GDP สูงและตลาดผู้บริโภคขนาดใหญ่จะมีความน่าสนใจมากกว่า (Wheeler & Mody, 1992)

5) สภาพปัญหาอุปสรรคในการแข่งขันดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

อุปสรรคสำคัญที่ทำให้นักลงทุนต่างประเทศไม่สนใจนำเงินมาลงทุนในประเทศไทยมี 3 ปัจจัย ได้แก่ ขาดแคลนแรงงานทักษะ กฎระเบียบยุ่งยาก และสิทธิประโยชน์ไม่จูงใจ

1) ขาดแคลนแรงงานทักษะ อุตสาหกรรมเป้าหมายของไทยขาดความชัดเจนในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต แจกแจงการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายไว้ 5 แผนย่อย ทุกรัฐบาลในช่วงสิบปีย้อนหลังประกาศอุตสาหกรรมเป้าหมายของรัฐบาลชัดเจน ได้แก่ 12 อุตสาหกรรม S-Curve, เศรษฐกิจชีวภาพ BCG, IGNITE THAILAND, อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ ยิ่งไปกว่านั้นทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงสามารถระบุอุตสาหกรรมเป้าหมายในปัจจุบันที่หน่วยงานตัวเองจะชักชวนมาลงทุนในประเทศไทยแต่เมื่อเทียบเคียงข้อมูลพบว่าอุตสาหกรรมเป้าหมายไม่ตรงกัน เมื่ออุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศไม่ชัด แรงงานและสถานศึกษาก็ยากจะพัฒนาทักษะให้ตรงกับการต้องการของอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้น

2) กฎระเบียบยุ่งยาก ต้องจัดให้มีกฎหมายที่ชัดเจน โปร่งใส ลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนและมีแรงจูงใจด้านภาษี จะช่วยเพิ่มความน่าสนใจของประเทศ (World Bank, 2020) เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2558 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา อดีตนายกรัฐมนตรี มีข้อสั่งการให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการปรับปรุงบริการเพื่อให้การประกอบธุรกิจมีความสะดวกยิ่งขึ้น สิบปีที่ผ่านมามีประเทศไทยปฏิรูปกฎหมายแล้วเสร็จ 411 กระบวนงาน พัฒนางานบริการภาครัฐเป็น e-Service และเชื่อมโยงแพลตฟอร์มดิจิทัลกลางแล้ว 634 งานบริการ ส่งผลให้การจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจครั้งล่าสุด (Doing Business 2020) ขยับจากอันดับที่ 49 ขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 21 จาก 190 ประเทศทั้งหมดที่จัดอันดับ อินโดนีเซียและเวียดนามก็ร่วมการจัดอันดับนี้ด้วย อยู่ในอันดับที่ 73 และ 70 ตามลำดับ ทั้งสองประเทศนี้ถึงจะอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าไทย แต่กลับดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ FDI ได้มากกว่าเท่าตัวและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ข้อค้นพบคือ อินโดนีเซียและเวียดนามกระจายอำนาจในการบริหารทรัพยากรให้ท้องถิ่นดูแล ท้องถิ่นจึงสามารถบริหารจัดการความคาดหวังต่อผู้ลงทุนอุตสาหกรรม

เป้าหมายและในทางกลับกันท้องถิ่นก็มีความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่ออุตสาหกรรมเป้าหมายในพื้นที่ การส่งเสริมการลงทุนด้วยแนวทางปรับแต่งเฉพาะ เอื้อต่ออุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่ต้องปรับตัว

3) สิทธิประโยชน์ไม่จูงใจ ประเทศไทยมีจำนวนประเทศคู่ ข้อตกลงเขตการค้าเสรี FTA 19 ประเทศ ใกล้เคียงกับฟิลิปปินส์และมาเลเซีย ที่มีจำนวนประเทศคู่ FTA 20 และ 23 ประเทศตามลำดับ ซึ่งทั้งสองประเทศนี้ดึงดูดการลงทุน FDI ได้ใกล้เคียงกับไทย แต่อินโดนีเซียซึ่งมีจำนวนประเทศคู่ FTA 23 ประเทศ กลับดึงดูด การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ FDI ได้มากกว่าประเทศไทยถึงเท่าตัว เมื่อพิจารณาการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ FDI ที่เพิ่มในอาเซียน พบว่าเป็นการย้ายฐานการผลิตออกจากจีน ทั้งอุตสาหกรรมแรงงานทักษะสูงและทักษะต่ำ เพื่อลดความเสี่ยงจากความขัดแย้งภูมิรัฐศาสตร์และสงครามการค้า ประเทศไทยใช้นโยบาย Thailand Plus One ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคนี้ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 นโยบายนี้แบ่งห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ อุตสาหกรรมแรงงานทักษะสูงกับอุตสาหกรรมแรงงานทักษะต่ำ เพื่อให้ประเทศไทยพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางจึงออกแบบให้ประเทศไทยเป็นฐานอุตสาหกรรมแรงงานทักษะสูง แล้วกระจายอุตสาหกรรมแรงงานทักษะต่ำสู่ประเทศเพื่อนบ้าน (CLMV) ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา เงินลงทุนย้ายจากจีนมาอาเซียนจริง แต่ประเทศไทยดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศได้น้อยกว่าก่อนจะใช้นโยบาย Thailand Plus One เวียดนามกลายเป็นฐานดึงดูดการลงทุนในอาเซียนภาคพื้นทวีปแทน เมื่อพิจารณาการย้ายฐานการผลิตตามข้อมูลข้างต้น จึงไม่ควรมองข้อตกลงเขตการค้าเสรี FTA แค่นิคมิตี ของการนำเข้าส่งออกสินค้าสำเร็จ แต่ควรมองในมิติของห่วงโซ่มูลค่าโลก ที่ร้อยเรียงการผลิตในแต่ละขั้นตอนจนไปถึงสินค้าสำเร็จ ด้วยการบริหารต้นทุนการผลิตและเพิ่มมูลค่าสินค้าข้ามประเทศ ทั้งนี้ การพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมแตกต่างจากการพัฒนาห่วงโซ่อุปทาน (Matsushima, D., 2017)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 บทบาทเชิงรุกของผู้นำรัฐบาลเพื่อดึงดูดการลงทุน

จากการสังเคราะห์บทความพบว่า องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญคือ “บทบาทเชิงรุกของผู้นำรัฐบาลในฐานะผู้กำกับระบบนิเวศการลงทุน” นายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เสมือนศูนย์กลางควบคุมที่เชื่อมโยงหน่วยงานเศรษฐกิจทั้งหมดผ่านคณะรัฐมนตรีด้านเศรษฐกิจและระบบวอร์รูม (War Room) ที่ทำให้การตัดสินใจเชิงนโยบายมีความรวดเร็ว ทันสถานการณ์ และสามารถแก้ไขอุปสรรคเชิงโครงสร้างได้แบบเรียลไทม์ ขณะเดียวกัน การให้ความสำคัญกับการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ชัดเจน เปรียบเสมือนการวาง “แผนที่นำทางการลงทุน” เพื่อส่งสัญญาณเชิงนโยบายไปยังนักลงทุนต่างชาติอย่างมีทิศทาง ดังนี้ 1) แก้มการให้สิทธิประโยชน์ระหว่างหน่วยงาน EEC และ BOI ต้องเป็นเอกภาพเหมือนกัน สะท้อนแนวคิดใหม่ที่มุ่งลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มความโปร่งใส 2) พัฒนาทักษะความรู้และเพิ่มทักษะแรงงานของประเทศไทย upskill/reskill ให้สอดคล้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย 3) ปรับปรุงเงื่อนไขการจ้างงานบุคลากรต่างชาติ ลดขั้นตอนการรายงานตัว และมีกฎระเบียบการส่งต่อความรู้ที่ชัดเจน 4) การให้สิทธิประโยชน์ครอบคลุมไปถึงครอบครัวของแรงงานด้วย เช่น ภรรยาและบุตร มีสิทธิ์ได้ วีซ่าระยะยาว มีสิทธิ์เข้าเรียนในโรงเรียน เป็นต้น องค์ความรู้ดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่า การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ไม่อาจพึ่งพาเพียงเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์แบบดั้งเดิม แต่ต้องอาศัยการบริหารจัดการเชิงระบบ การบูรณาการเชิงนโยบาย และภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพควบคู่กันไป

สรุป

แนวทางการยกระดับความสามารถในการดึงดูด FDI ของประเทศไทยควรมุ่งปฏิรูปเชิงโครงสร้างควบคู่กัน ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทานของการลงทุน โดย 1) ภาครัฐควรกำหนด

อุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกันทุกระดับ 2) เร่งพัฒนาทุนมนุษย์ให้ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมฐานนวัตกรรม 3) ปรับกฎระเบียบให้มีความยืดหยุ่น โปร่งใส 4) เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการออกแบบการส่งเสริมการลงทุนแบบเฉพาะพื้นที่ ควบคู่กับการยกระดับสิทธิประโยชน์จาก “แรงจูงใจทางภาษี” ไปสู่การสร้าง “ระบบนิเวศการลงทุน” และ 5) กำหนดกฎหมายที่ชัดเจน โปร่งใส ลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนที่เอื้อต่อการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ที่มีคุณภาพ และเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภายในประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการด้านตลาดทุนและธุรกิจประกันภัย. (2568). *FDI ไทยชะลอตัว กนอ. เร่งปฏิรูปกฎระเบียบ - ที่ดิน ชูแผนฟื้นความเชื่อมั่นนักลงทุน*. สืบค้น 19 มีนาคม 2569, จาก https://web94.senate.go.th/assets/portals/437/news/51/1_51.pdf
- ธนวรรณ พลวิชัย. (2564). *ตำราเรียนเศรษฐศาสตร์การจัดการ: เครื่องมือวิเคราะห์ธุรกิจในปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: เอลโล่การพิมพ์ (1988).
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2568). *วิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้นของนโยบายการค้าโลกต่อเศรษฐกิจไทย*. สืบค้น 19 มีนาคม 2569, จาก <https://www.bot.or.th/th/news-and-media/news/news20250417.html>
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2569). *ประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2568 และ 2569*. สืบค้น 19 มีนาคม 2569, จาก <https://www.mof.go.th/wp-content/uploads/2026/01/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่-7-2569.pdf>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2568). *การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่องการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment) ต่อการพัฒนาตลาดทุนไทย*. สืบค้น 19 มีนาคม 2569, จาก <https://www.nesdc.go.th/สภาพัฒน์ต้อนรับคณะอนุกร%2F>
- Dunning, J. H. (1988). The eclectic paradigm of international production: A restatement and some possible extensions. *Journal of International Business Studies*, Volume 19, 1–31.

- Matsushima, D. (2017). *Cross-Border Value Chain Bottlenecks in the Southern Economic Corridor (SEC)*. Retrieved March 19, 2026, from https://mekonginstitute.org/wp-content/uploads/2023/07/1.Research_Report_on_Cross_Border_Value_Chain_Bottlenecks_in_the_SEC.pdf
- UNCTAD. (2022). *World investment report 2022: International tax reforms and sustainable investment*. United Nations. Retrieved March 19, 2026, from https://unctad.org/system/files/official-document/wir2022_en.pdf
- Wheeler, D., & Mody, A. (1992). International investment location decisions: The case of U.S. firms. *Journal of International Economics*, 33(1-2), 57-76.
- World Bank. (2020). *Doing business 2020: Comparing business regulation in 190 economies*. Washington DC: World Bank Publications.